

עד כמה פרקי רביעי בכורות

ל.

עין משפט נר מצוה

א [טושיע יו"ד סי' קט
סעי' ז']
לה ב מיי פ"ח מהל'
שמעיה ויובל הלכה
טו'
ג [מיי פ"י מהל' משכב
ומושב הל' יא']
ד ר מיי פ"ח מהל' שמעיה
הלכה טז'
ה ה מיי פ"ח מהל' פ"ב
מהל' מעשר הלכה ז'
וכרש"י דלמאן על אחרי:
לה ו מיי פ"ח מהל' שמעיה
ויובל הל' טו ופ"ב
מהלכות מעשר שני הלכה א'
ז [טושיע יו"ד סי' קט סעיף
ז']
ח [טושיע שם סעי' ה']

תרבא דאטמא במד דכנתא. כן גרים רבינו תס פירוש מר
בחילוף של כנתא כמו זמור דשחוטא דכפרק גיד הנשה
(חולין נד.) וכמו זמור י"ו דפרחלא דבצא קמא (דף קיג.)
מעשרות י"ט דבעי חומה חמיר ליה. מכאן מדקדק רבינו תס
ב"מ פ' שהיכר מעשר אלל שביעית

הרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **זמר** י"ו דנתא. בחזקת
חלב טהור הנקרא כנתא ובלע"ז אנטריי"ל כמו הדרא דכנתא
לדמרינן ששחיתת חולין (דף מח.): **לעולם כרבי שמעון**. ללא קניס
אלא במידי דדמי לאיסורא ובאיסורא גופיה במידי דעבדי י"א איסורא

(א) ע"י ערוך מן ערך מכתמה
לזית דגרט מכתמה:
(ב) [למאן ט"ז יומא עתא].
(ג) [ערוינן סב. ובי"ח].
(ד) גיטין נ"ד ע"ש. (ה) ויטולין
(ו) [ליפתא דכנתהדרין ע"י
רש"י] מילה ב' ד"ה סמימאה
ואולי צ"ל ר' תמיהה.
(ז) [כתובות ק"א]. (ח) [למאן
ט"ז חולין ט"ז]. (ט) [ע"י דש"ס
ומגלף ז"ק]. (י) [ע"י תוס' לעיל
יא: ד"ה היו מוכס' כמות
כד. ד"ה עליו ומוסי' לט'
ד"ה כנתא]. (יא) [ומקלף ז"ק].

הגהות הב"ח

(א) במשנה זה הכלל כל
המסור: (ב) רש"י ד"ה ר'
ינאי וכו' הא חשוד חשוד
בגון:

לעני רש"י

אינטיי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י

במד דכנתא. מחילוף כנתא.
ולי נחלא לשון מותרה הוא
(חולין י"ד.)

שיטה מקובצת

א' במד כנתא קניסיה:
ב' לרבא ורבא ליה בר ארא
בר אבהא לרבא:
ג' ובאיסורא טעמיה: ד' במד
כנתא: ה' חומה חמירא:
ו' המעשר כ"י מאי:
ז' פדיון. ט"א דתני האחרון
אחרון נתפס ודפרי עצמו
אסור חמירא עליה: ח' זה
וכי כיון: ט' נתי דארבנן
חשוד: י' השביעית ועל
המעשרות הוא: י"א חשוד
אחרון: י"ב במד כנתא:
י"ג דעבדי כ"י איסורא:
י"ד חשוד חשוד: ט"ו חשוד
בשניהם חס"ד: ט"ז תיתי לי
שכר טוב וכי רבמנא ליה
בהאי מילתא ש"מ חמירא
להו ל"ה תיתי לי קללה אם
אכלתי פירות שכלותם
כמותן: י"ח מפרשים להכי
קרי ליה ר"ע: י"ט במד
פרולא דבב"ק: י"א מעשרות
כיון דבעי: י"ב כ"מ שמוכר
מעשר כ"י דמיידי במוכר
מעשר שני: י"ג לא חושש
לשאור ודבלין: י"ד כסחמא
חשוד: י"ה קשיות מוקשה
ר"ת: י"ו דחושש וישן:
י"ז וי"ל דמשום כותי:
י"ח מה"ד דבאתריה דרבי
יהודה: י"ט הדין גמי מעשר:

רבינו גרשום

דשמן חייב בתרומה: דהוי
מזבין תרבא במדכנתא. (א)
והיה אחד שהוא טהור
של הדרא דכנתא דכנתא
טהור כמו דכי ואמר לן
רבי דאמר משמיה דרבי
יצחק האורליני ז"ל דהוא
אמר דאקשטא ואיתרא
דקאמר בשחיטת חולין
בהלב של קיבה הוא אבל
הדורא דכנתא כליה טהור:
כמאן כ"י יהודה. דקניס
הכל: אי הכי אפילו מים
וגמלא גמי. ליקניסיה מ"ט
לא קניסיה אלא אגוזי:
לעולם כרבי שמעון. דאמר
כל שיש בו זיקה והאי
גמי אגוזי יקיה דאיסורא
גמי. מימשכ: י'
החשוד על השביעית.
למכור דאסור למכור
שביעית: כיון דמיתרא ליה
לטהור ולית ליה פדיון
כדאמר' האחרון נתפס
בשביעית ופרי עצמו אסור:
כיון דחשוד דאדורייתא.
היינו שביעית ומעשר
כ"ש אדרבנן: דטהרות
ואכלי חולין בטהרה אינו
אלא מרבנן: הא. חשוד
על הטהרות חשוד גמי
אשביעית וקשיא למתני'
דתינו יש שהוא חשוד על
טהרות ואינו חשוד אל
על זה ועל זה: כשראינוהו
שונה. דטהרות דשביעית
ומעשר בתוך ביתו. ר' ינאי
אמר. לעולם דכאמר מתני'
ומ"ט דברייתא דייקא הא
חשוד חשוד: כגון דהוא
חשוד אתרווייהו. אטהרות
ואשביעית ואמעשר ואתא
לקמי רבנן וקביל אתרווייהו
ושבו אחישר אחרא ומשי"ה
כיון דתתלה היה חשוד
אכולן ועכשיו חשוד להיות
חשוד אחרא אמרינן גמי
חשוד אכולן: וזו דברי ר"ע
סתומאה הא סתמא דמתני'
דתינו חשוד על השביעית
אינו חשוד על המעשרות
ר"ע היא: ובאתריה דר'
יהודה שביעית חמירא.
ומדחשוד על החמור

כגון הרי אלו בחזקת למעשר ולשביעית
בפרק הנזקין (גיטין סא.) וכן אינו חושש
י"א לתכלין שבה לא משום שביעית
ולא משום מעשר דפ"ק לחולין (דף נ.)

ולשון מעשר נמי מוכיח כן להיכא
דאיירי בחששא דלוינו ממון נקיט טבל
או דמאי: **הא** חשוד חשוד. דמשמע
ליה לגופיה לא אילטריך דפשיטא
דכי נאמן על הטהרות דנאמן על
השביעית כיון דוהג נהג פרושים
שאוכל חולין בטהרה:

מתני' כשראינוהו נוהג בצניעא
בתוך ביתו. שמהר מן
השביעית משמע דעם הארץ י"א סתמא
חשוד אשביעית כמו אטהרות ומימה
דכסוף הניזקין (גיטין סא.) קאמר מאי
שנא רישא ועמאי שנא סניפא דמיקל
באשט עם הארץ ומחמיר על החשודה
על השביעית וקאמר רבא הכא כמאי
עסקינן צעם הארץ דרבי מאיר
וטומאה וטהרה דרבנן ומדקמי גבי
טומאה וטהרה עם הארץ סתם וגבי
שביעית קמי החשודה משמע דסתם
עמי הארץ חשודי אטהרות ולאי חשודי
אשביעית ומיחו מתא דשני לגור
ולתמון גבי עם הארץ דחשודי אטומאה
וטהרה ולא אסרינן מטעם שביעית
אין לדקדק כלום דלמאן צשאר שני
שזע איירי היאם ולא בשביעית או
בפירות הידועים שאינם של שביעית
דה"י איירי בפירות הידועים שם
מתקניס לרצח לית ליה שניויה
דלצי ריב עמי הארץ מעשרין ועוד
קשיא מכאן לפירוש ר"ת דמפרש
צ"ב דכחצות (דף נד.) גבי שלי חדש
ושל חצרי ישן דסתם עם הארץ אע"י
דחשודי אדמאי לא חשודי אשביעית
וסותר פירוש רבינו שמואל דמפרש
חדש ישן דקמי משום שביעית וכי
משיי הסם רוב עמי הארץ מעשרין
רוצה לומר דהוא הדין בשביעית וכמה
קושיות י"א דמקשה רבינו תס על פי'
רבינו שמואל כמו שפירש בכחצות
ומפרש י"א חדש ישן להשגיח המקמ
בעלמא קאמר ולא לענין איסור והיתר

תרבא דאטמא (ב) במד א' דכנתא א' קניסיה רבא
לזבונא אפי' אגוזי אמר ליה רב פפא לרבא א'
כמאן כרבי יהודה אי כרבי יהודה אפי' מים
ומלא נמי לעולם ר' שמעון ובאיסורא א' דגופיה
קניסין ליה סתם דרדקי גרו באמגוזי ואזיל
ומשבש לבני מבחי וגרי להו באמגוזי ומייתו
ליה תרבא דאטמא ומזבין ליה דכנתא:
מתני' החשוד על השביעית אינו חשוד על
המעשרות החשוד על המעשרות אינו חשוד
על השביעית החשוד על זה ועל זה חשוד על
הטהרות ויש ישהוא חשוד על הטהרות ואינו
חשוד לא על זה ולא על זה היה הכלל (ב)
החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו: **גמ'** מאי
טעמא שביעית לא בעיא חומה ימעשר כיון
דבעי חומה י' חמיר ליה: החשוד על
המעשר ה': מאי טעמא מעשר אית ליה פדיון
שביעית כיון דקא מיתסרא ליה ולית ליה
פדיון י' חמירא ליה: החשוד על זה ועל זה י'
כיון דחשוד אדאורייתא כ"ש אדרבנן: ויש
חשוד על הטהרות: מאי טעמא נהי י' אדרבנן
חשוד אדאורייתא לא חשוד ורמיהו נאמן
על הטהרות נאמן על י' שביעית הא חשוד
חשוד א"ר אילעו מתני' כשראינוהו שנוהג
בצניעא בתוך ביתו ר' ינאי כרבי ישמעאל
אמר כגון דהוא חשוד י' לתרוייהו ואתא אחד
רבנן וקביל אתרוייהו והדר איחשד אחד
מנייהו דאמרינן ר' יהודה דחשוד אהא חשוד נמי
אזידך אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן
זו דברי ר' עקיבא סתימתאה אבל חכמים
מאן חכמים רבי יהודה דבאתריה דר' יהודה
שביעית חמירא להו דהוא דהוא קרי ליה
לחבריה (ג) דיירא בר דייראתא א"ל תיתי לי דלא
אכלי פירות שביעית כוותך איכא דאמרי אמר
רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר'
עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים חשוד
על המעשר חשוד על השביעית ומואן חכמים רבי מאיר
הוא דאמר חשוד לרבר
אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור'
לח ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' זעירא ואמרי
לח ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' יוחנן חד אמר
אבל חכ"א חשוד על השביעית חשוד

היינו אמנוי: גרו באמגוזי. גרורים
ומשוכים אחר אגוזים: ומשכש לני
צמיח. מטעה אותם בצאנאים וסוכרין)
לצני העצמים ומציאין לו החלב
שגובין אותו מאזניהן והוא מוכר
זמור דכנתא: **מתני'** אינו חשוד
על המעשרות. ולוקחין ממנו תבואה
צשאר שני שזע ואין לריכס לעשר
ודאי אלל דמאי. וטעמא דכלה מתני'
מפרש בגמ': **גמ'** צני חומה. דאינו
יכול לאלל מעשר שני אלל לפניס
מחומת ירושלים דכתיב (דברים יד)
ואכלת לפני ה' אלהיך וגו':
טהרות. דרבנן נינהו שיהא אדם
אוכל חולין בטהרה: **הא חשוד**.
על הטהרות חשוד על השביעית:

המסיפין. דקמי אין חשוד כגון
שראינוהו שנוהג דין מעשרות ושביעית
צניעא בתוך ביתו ליתא ליה לא למכור
לפניס הוא עושה כיון דצניעא קא
עבדי: **רבי ינאי אמר**. צניעא
דדייקין מינה הא חשוד (ג) י' כגון
דהוא חשוד אתרוייהו אשביעית
ואטהרות וקביל אתרוייהו שמהר ישן על
שניהם: זו דברי רבי עקיבא. דחשוד
על השביעית אינו חשוד על המעשר:
שביעית חמירא לפו. וכיון דחשוד
אשביעית כ"ש אמעשרות: דהוא
דכוס קרי להכריה. צלמריה דרבי
יהודה: **דיירא צר דייסא**. גר צן
גירות: **סיסי לי**. שכר טוב ישן שלל
אכלתי פירות שביעית כוותך. יש
מפרשים י' רבי עקיבא סתימתאה
לדמרינן שנסהדין צאלו הנהנין
(דף טו.) סתם משנה רבי מאיר סתם
צניעא רבי נתן וכולהו אליצא
דרבי עקיבא ולאו מילתא היא
דהא צכמה דוכמתן אמרינן רבי
מנחם סתימתאה י' אלל רוב משניות איכא
צהש"ס סתומות אליצא דר' עקיבא:
חשוד

השתא לר' אילעא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשודי אדמאי דאורייתא חשודי נמי אשביעית
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ כ"מ דלא חשוד אשביעית כשראינוהו נוהג צניעא בתוך ביתו ועוד קשיא מתא דתנן ב"מ דמאי (פ"ג מ"ד)
ומייתמין לה נמי צהניזקין (גיטין סא.) המולך חמין לטווח כותי או לטווח ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי
הארץ חשודי אשביעית וי"ל י' משום כותי נקט שביעית אי נמי בודאי חשוד איירי וכן היאם דהלוקח לולב מחצירו בשביעית דקאמר עלה צ'
לולב הגזול (סוה"ט.) דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא לחולין (דף נ.) הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאור ולתכלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מיידי בודאי חשוד ולי"ת
היכי מוכס מינה בחולין דגורו על מערצות דמאי דלמאן חשוד גרע מתסם עם הארץ לגבי מעשר ראשון דממוכס צשילה הניזקין (גיטין סא.) לאצני
וי"ל דלרבא פריך דלא חמיר ליה: י' **באתריה** דרבי יהודה חמירא להו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ותימה דהא צ"ב דכנתא
(דף ז') אמרינן דכנתומה כיון דאפשר למיעבד כשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה
כיון דאפשר למיעבד כשמואל דהקדש שיה מנה שחללו על שזה פרוטה מחולל דהוא הדין י' מעשר שני וצשאלתות דרב אחאי הוא צדיהא על
כרס רבעי שמחללין אותו על דבר מועט ומעשר שני ונטע רבעי דין אחד להם כ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כדאיכא צפרק שני
דקדושין (דף נד.) ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף נט.) דשרי צומן הזה גבי ההוא גברא דאחרימינהו לנכסיה
והא דמוקי צפרק התקבל (גיטין דף סה.) היאם דכ"ל מערימין על מעשר שני צמעשר צומן הזה דרבנן היה יכול להקשות צומן הזה
מאי הטרמה כ"ל לפטור מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שזה פרוטה מחולל דהוא הדין י' מעשר שני וצשאלתות דרב אחאי הוא צדיהא על
הזה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רבעי שיה מנה על שזה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין
לו פרוטה מוזמנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שיה פרוטה ואינו רוצה ליתן פרוטה כנגדו:

(א) היה מוכר חלב של ידך והיה
אומר שהוא טהור צ"ל וכו'
בערך ערוך מכתמה ע"ש.

השתא לר' אילעא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשודי אדמאי דאורייתא חשודי נמי אשביעית
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ כ"מ דלא חשוד אשביעית כשראינוהו נוהג צניעא בתוך ביתו ועוד קשיא מתא דתנן ב"מ דמאי (פ"ג מ"ד)
ומייתמין לה נמי צהניזקין (גיטין סא.) המולך חמין לטווח כותי או לטווח ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי
הארץ חשודי אשביעית וי"ל י' משום כותי נקט שביעית אי נמי בודאי חשוד איירי וכן היאם דהלוקח לולב מחצירו בשביעית דקאמר עלה צ'
לולב הגזול (סוה"ט.) דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא לחולין (דף נ.) הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאור ולתכלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מיידי בודאי חשוד ולי"ת
היכי מוכס מינה בחולין דגורו על מערצות דמאי דלמאן חשוד גרע מתסם עם הארץ לגבי מעשר ראשון דממוכס צשילה הניזקין (גיטין סא.) לאצני
וי"ל דלרבא פריך דלא חמיר ליה: י' **באתריה** דרבי יהודה חמירא להו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ותימה דהא צ"ב דכנתא
(דף ז') אמרינן דכנתומה כיון דאפשר למיעבד כשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה
כיון דאפשר למיעבד כשמואל דהקדש שיה מנה שחללו על שזה פרוטה מחולל דהוא הדין י' מעשר שני וצשאלתות דרב אחאי הוא צדיהא על
כרס רבעי שמחללין אותו על דבר מועט ומעשר שני ונטע רבעי דין אחד להם כ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כדאיכא צפרק שני
דקדושין (דף נד.) ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף נט.) דשרי צומן הזה גבי ההוא גברא דאחרימינהו לנכסיה
והא דמוקי צפרק התקבל (גיטין דף סה.) היאם דכ"ל מערימין על מעשר שני צמעשר צומן הזה דרבנן היה יכול להקשות צומן הזה
מאי הטרמה כ"ל לפטור מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שזה פרוטה מחולל דהוא הדין י' מעשר שני וצשאלתות דרב אחאי הוא צדיהא על
הזה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רבעי שיה מנה על שזה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין
לו פרוטה מוזמנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שיה פרוטה ואינו רוצה ליתן פרוטה כנגדו: